

Titel: Prædiken over Høimesse-Texten paa den almindelige Takke- og Bede-Fest den 1 Dec. 1773.

Citation: "Prædiken over Høimesse-Texten paa den almindelige Takke- og Bede-Fest den 1 Dec. 1773.", i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 21*, P. H. Høecke, 1773, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-2_021-shoot-workid2_021_016.pdf (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 21

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Prædiken over Høimesse-Texten paa den almindelige

Takke- og Bede-Fest

den 1 Dec. 1773.

Kiøbenhavn 1773,

Trykt og findes tilkiøbs hos P. H. Höecke,
bøendes i store Helliggeist-Stræbe No. 141.

2
3

Den

Stormægtigste Allernaadigste

Dronning Juliana Maria

tilskrives

denne Prædiken

allerunderdanigst af Autor.

4
5

Bøn for Prædiken.

O! Herre Herskarernes Gud! vore Forfædre have fortalt os den Gierning du gjorde i de forrige Dage og de nærværende Slægter see med Øynene, at du haver beskiemmet dem som os hadede, din Miskundhed er uendelig og din Kierlighed utrættelig! Vi have gjort os stinkende for dig med vore Synder og opirret dig med vore Overtrædelser, men din megen Langmodighed haver sparet os, thi du er en barmhjertig Gud! o! dersom du vilde have handlet med os efter vore Synder og betalt os efter vore Misgierninger, da havde du maattet hengive os til Forhaanelse og Ødeleggelse. Men du har tvertimod, efter din Barmhjertigheds Mangfoldighed, forløft os af deres aadne Strube, som vare rede til at æde os, af deres Haand som søgte efter vore Trængseler, og af Krigens qvælende Ild trindt omkring os. Ja! Herre! ja du! har været din Salvedes Styrke til megen Frelsning og du har frelset dit Folk! du har allene viser os Risets Snerte;

6

ach hvor ømmelig har du ikke tugtet os? Til en Advarsel har du sendt os Plager paa Ovæget; men din Naade har igien angret det, og du har udsendt din Engel og sagt: det er nok! Du har viset os en Forsmag paa Hungerens Bitterhed, men du har igien gjort Vinduer paa dine Velsignelsers Himmel og friet os ligesaa hastigt som Samaria! O! Herre! vi kunde ikke opregne dine utallige Velgierninger og alle vore Tak-Offere ere for ringe! o! naar vi tilføre dit Navn Ære, og tilbede for dig i hellig Prydelse, da lad vor Tak og Bøn være dig takkelig! naar vi ydmygede i Støvet bede om. Naade for vore begangne Synder, da hør os faderlig! naar vi fremdeles tilbede os din Velsignelse og Beskiermelse i det evige og timelige, da bønør os mildelig! al den oprigtige Forbøn som skeer for Kongen, hans Huns, hans Raad og Krigsmagt til Lands og Vands, for Riger og Lande i Almindelighed, hver Stand og Mand i Særdeleshed, det ville du høre i Himmelen af din faste Bolig og gjøre efter alt det vi raabe til dig om! O! Herre lad aldrig din Miskundhed vige fra os, og aldrig din Straffe-Haand ramme os! viis os vore Afvigelser og lær os den Ven vi skulle vandre paa! forlad os det vi have syndet imod dig og giv stedse Barmhiertigheder for dit Ansigt! giv os Kraft og velsigne os med Freden, ja giv os

Herre

7

alt det gode vi ey engang forstaae at begiære, og da skulle vi aldrig aflade med Glæde at yde vor Taksigelses Røst, at fortælle dine underlige Ting i Tiden, og uafadeligen tilbede for dit allerhelligste Ansigt i Evigheden! Amen i Jesu Navn Amen.

Indgang.

Hvad er sødere end Honning, og hvad er stærkere end en Løve? Dom. B. 14 C. 18 v. saaledes spurgde Philisterne Samson, men vi spørge: hvad er sødere end sand Velgierning og hvilket Baand forbinder stærkere end Taknæmmeligheds Pligt: Velgierninger udæske Taknæmmelighed, denne er hos alle rettænkede Siæle en Følge af hine. Den Velgierning vi i det timelige nyde af en Mægtigere, kunde vi ikke betale, den bliver en vedvarende Gield, vi forrente den med Taknæmmelighed, og med denne Rente, forudsat, at den gives af et godt Hierte, er den glade Givere vel tilfreds. Men af hvem opbær vi større, vigtigere og mere ufortiente Velgierninger, end af Gud? de Velgierninger vi nyde af en Jordist Overherre, have dog en Slags Hensigt, enten til en forhen udviset Fortieneste, eller til en Opmuntring i at udøve det, som vel er en Pligt, men til hvis ivrigere Udøvelse man ved Velgierninger anspores. Derimod have Guds Velgierninger ingen an-

8

den Hensigt til ham selv, end den Grund de have i hans uendelige Godhed; ikke vi, ikke Englene, ikke Million Verdene kunde gavne den Almægtige; thi den Gud som haver gjort Verden og alle Ting som deri ere, han tienst ikke af Menneskers Hænder, som den der haver noget behov, efterdi han giver alle Liv, Aande og alle Ting. Actor. 17C. 23, 24 v. Men ligesaa uforskyldte som Guds Velgierninger ere, ligesaa vigtige ere de tillige, Liv, Føde, Sundhed, Beskiærmelse baade i vort private og sælskabelige Levnet, og saa utallige mange andre Velgierninger, at vi maae sige om dem med en David: de ere flere end man kan tælle dem. Psalm. 40, v. 6. Hvor vigtige ere ikke de? Hvo beskytter Regentere og fylder dem med Viisdom uden Gud? Hvo bevogter Lande og Riger, hvo afvender Pest, Hunger, Krig og Dyrtid? Hvo byder Jorden at aabne sit svangre Skiød, og gjør Havets Dyb til vort Forraads-Kammer, uden Gud, uden den Herre hvis Miskundhed varer evindeligt? O! grundgode Gud, dine Velgierninger ledsage os ey allene i Tiden, men de følge os lige ind i Evigheden, vigtige ere de for vort Liv og endda vigtigere for vor Siæl, ved din Velgierning i Jesu Christo, i hvilken du har bevist din Naades overvættens Rigdom i Godhed over os, Ep. til Eph. 2C. 7v. Kort, da Guds Velgierninger ere saa utallige, saa

9

vigtige og uforskyldte, hvor stor og uendelig bør da ikke vor Tak og Priis være? O! al Verden raaber med Glæde for Herren, gaaer ind ad hans Porte med Taksigelse, ad hans Forgaarde med Lov, takker ham og velsigner hans Navn. Psalm, 100. v. 1-4. Thi ligesom hans Naaderighed, hans Majestet skinler Himlene, saa bor og hans Lov fylde Jorden. Hab. 3 C. 3 v. — Til denne Ende ere vi o! Gud i Dag forsamlede i dine Forgaarde, til den Ende møde vi i dine Templer. Lær os o! Gud rettelig at bede dig om og værdelig at takke dig for alle dine faderlige Velgierninger, og af rene Hjerter at offere dig Takoffres Offere og at paakalde i Herrens Navn. — O! Gud naar vi rettelig knude frygte dig, da har du forjættet os utallige Velgierninger; vor Dages Text overtlyder os nøye derom, vi ville høre den og da lyder den saaledes:

Sandelig, hans Frelst er nær hos dem, som ham frygte; at Ære maae boe i vort Land. Miskundhed og Sandhed skal møde hverandre. Sandhed skal opvoxe af Jorden, og Retfærdighed skal see ned af Himmelen. Herren skal ogsaa give det Gode, og vort Land skal give sin Grøde. Retfærdighed skal han lade gaae frem for sit Ansigt; og skal sette dens Trin paa Veyen. Psalm, 85, 10-14, v.

10

Heraf ville vi til Betragtning uddrage os følgende 2de Hovedstykker:

- I) Guds frygt, som Grunden til al vor rimelige og evige Lyksalighed.
- II) De Lyksaligheder som ophøye det Folk og Land, hvor Gud frygtes.

Angaaende det første da siger vor Text derom: Sandelig hans Frelse er nær hos dem som ham frygte, det er Gud som David i denne hele Psalme synger om, og hans Frelse skal være nær. Spørge vi, hvad Guds Frelse er? da findes neppe Een iblandt os saa vankundig, som ey veed at besvare det. Den blotte Betragtning af den dyrebare Bøn: Frels os fra det Onde! viser den uendelige Udstrekning af Guds Frelse, baade i rimelige og aandelige Anliggender, vi maae derfor sige med Propheten: vender Eder til mig og bliver frelste alle Jordens Ender, thi jeg er Gud og ingen ydermere, Esaia 45 C. 22 v. og Herren taler selv saaledes igiennem Oseas i det 13 C. 4 v. der er ingen Frelser uden mig.

Vi ville ey tale om: hvorledes Gud frelste Israeliterne af Egyptens Trængsel, han har ligeledes frelst os af deres Haand som vilde trykke os; ikke om hvorledes han friede den fromme David fra Sauls Morder-Spyd, naar den onde Aand var over ham, han har ligeledes frelst vor David, fra de Efterstræ-

11

bere om hvis onde Aand man maatte sige: de hedder Legion, thi de vare mange; ikke om hvorledes han frelste Folket ved en Judith, en Debora, hvilken Frelse har han ey opvækket os ved en Nordens Judith og Debora? ikke om den Frelse og Seyersalighed han gav Folket under den gudfrygtige Hannæ Søns, Samuels Dom, dets levende Exempel have vi i os selv; ikke om hvorledes han forunderligen befriede Samaria af Hungerens Nød, ligeledes har han frelst os derfra. — I alle vore Anliggender, i al vor Nød, baade timelig og aandelig giver Gud Frelse, naar vi med gudfrygtig Bøn og sand Tillid søger den. Han udfriede Ionam, da han bad, af Hvalfiskens Bug; han frelste de 3 Mænd midt i den gloende Ovns Luer, fordi de frygtede ham; han førte Daniel uskadt op af Løvernes Kule, fordi han var hans troe Tiener, og Gud haver selv sagt: kald paa mig i din Nød og jeg vil frelse dig, Psalm. 50. v. 15. Ja Herren er nær hos alle dem som kalde paa ham, som kalde paa ham i Aand og Sandhed, Ps. 145. v. 18. Kort, vi ville forbigaae Guds Uendelige baade aabenbare og skiulte Frelse i det Timelige, og henvende os til den evige Frelse, som er bereed for hele Verden i vor Frelsere Jesu Christo; thi vi have seer og vidne, at Faderen udsendte Sønnen til at være Verdens Frelsere 1 Joh. 4 C. 14 v. — O!

12

store Rigdoms Dyb! o! fulde af hellig Forundring, maae vi raabe med David: du beviser underligen dine Miskundheder, du som er deres Frelser som troe. Pf. 17. v. 7. Guds Frelse strækker sig da baade til det Timelige og Evige, men skulle vi nyde godt af den, da maae vi tillige frygte ham; thi den er kun nær hos dem som ham frygte, thi han skal velsigne dem som ham frygte, de smaae med de store, af Ps. 115. v. 13. Guds frygt er da Kilden til al vor timelige og evige Lyksalighed, i Herrens Frygt er en tryk Styrke og Herrens Frygt er Livets Kilde, hedder det i Ordspr. 14 C. 26 v. O! hvo skulde da ikke frygte dig Herre og ære dit Navn, thi du er allene hellig. Apocalyps. 15 C. 4 v. — O! da Guds frygt er saa nødvendig baade for vor timelige og evige Salighed, da den tilfører os Herrens Frelse; o! saa vil jeg sige: hør mit Folk og jeg vil vidne iblandt dig, Israel! gid du vilde høre mig. Ps. 81 v. 9. Jeg vil sige og jeg vil vidne, at Guds frygt bør være vor Hovedsag, jeg vil bede og jeg vil raade, at vi alle frygte Gud i vore Hierters Eenfoldighed; thi Guds frygt er nyttig til alle Ting, hen haver Forjættelse baade paa det nærværende og tilkommende Liv. Spørge vi, hvad Guds frygt er? da besvares det kortelig saaledes: Herrens Frygt er at hade Ondt, at

hade alle onde og ugudelige Gierninger, ey

13

allene dem som Verden enten ikke kan see, eller om de sees, ikke straffe, men endog de onde og ugudelige Tilbøyeligheder, ja de Begieringer som ere skiulte i vore Hierters inderste Tanker, og ere allene et Forhold for Himlens Dom; thi med de blotte Tanker støde vi an imod Guds Bud, men Gud siger selv: hvo mig frygter holder mine Bud. O! lader os da af alle Ævner stræbe at holde Herrens Bud og ey lade os fra dem afvende, enten ved Trudsel eller Tilløkkelse, Vinding eller Tab, Sorg etter Glæde, Skam eller Ære, men lader os blive bestandige i det Gode indtil Enden.

Vi have seet deres ryggesløse Handeler, som vilde afvende os fra Gud til Baal; maa ske, ja maaskee alt for mange iblant os, have været letsindige nok til at forlade Guds Templer og offere paa Vederstyggelighedens Høye; men vi have tydelig seet Forbilledet af Guds brændende Vrede imod Overtrædere. Velsignet være hans Navn, fordi han ikke udfoer over os i hans Vrede! Ja! grundgode Gud! du skaaner ofre en Stad allene for fem Retfærdiges Skyld! Vi have derimod seet, at saasnart en gudfrygtig Josaphat søger Herrens Veye og forstyrrer Baalim, strax er Herren med ham og hans Frelse er nær. O! lader os frygte Gud, o! lader os frygte ham af vor gandske Liv. og Siel;

14

lader os frygte ham i Oprigtighed, ikke med Skrømt, af Hiertet og ey blot med Læberne, da skulle vi aldrig savne hans Frelse, men da skulle vi befinde at saligt er det Folk hvis Gud Herren er.

Nu have vi kortelig betragtet Guds frygt som Grunden til al vor Lyksalighed, lader os nu betragte:

II. De Lyksaligheder som ophøye det Land og Folk hvor Gud frygtes.

Derom siger vor Text: At Ære maae boe i vort Land. Denne Forjættelse sigter baade til det Timelige og Aandelige: Til det Timelige, da Gud siger selv i i Sam. 2 C. 30 v. dem, som mig ære, vil jeg ære, og de mig foragte skal ringe agtes. Exempler paa at Guds frygt giver timelig Ære, see vi i en Joseph, som for hans Guds frygt blev ophøyet til stor Ære, i en David, som Gud tog bag fra Hjorden og gjorde til Konge, i hans Søn Salomon, som Gud gav større Ære, end nogen Konge for ham i Israel. Men da al Verdens Ære er forfængelig

og den rette Ære i Gud, saa skal Gud ey allene i det Timelige, men endog i det Aandelige, give dem Ære som ham frygte, det skal gaae ham som det hedder i Psalm 112, v.9, hans Horn skal ophoyes med Ære; han skal ophoyes i hans Saligheds Horn i Christo Je-

15

su, og paa hun Dag nyde den Ære at staae iblant Lammene paa hans høyre Side, og der skulle de findes til Lov, Priis og Ære i Jesu Christi Aabenbarelse. 1 Petr i C. 7 v. Kort, baade i det Aandelige og Timelige skal Ære, Hæde og Fred være hver den som gjør det gode. Rom. 2 C. 10 v. Saaledes skal da Ære boe i vort Land; i dette Land, hvor vi vandre som Udlændinge og i vort rette Fædreneland, det himmeiske Canaan, skal vi krones med den.

Dette er vor Textes første Forjættelse; dernæst lover den os, at Miskundhed og Sandhed skal møde hverandre. Visselig maae vi vente os Miskyndhed, thi Herren gjør Miskundhed med tusinde Leed mod dem som elske ham og holde hans Bud, Exod. 20 C. 6 v. og Jordan er fuld af Herrens Miskundhed. Psalm 119. v. 64. Gud skal miskunde sig over os i det Timelige, naar Plager trykke os, da skal han borttage dem, lindre vor Nød og husvale vor Trængsel, naar vi have Brøst og Mangel i det Aandelige og i en ivrig Bøn raaber: Herre Gud miskunde dig over os! da skal han ikke slumme som bevarer os, og han skal ey lade vor Fod snuble. Ps. 120, v. 3. Saaledes skal Miskundhed og Sandhed møde hverandre, naar vi frygte, elske, ære og tilbede Gud i Sandhed; thi Guds Ord er allene sandt og saligt, naar vi

16

troe paa det, skulle vi i hans Navn have Syndernes Forladelse. Actor. 10 C. 43 v. Da skulle Retfærdighed og Fred, som en Brudgom og Brud møde, og, som der staaer i Texten, kysse hverandre. Retfærdigheden tilhører egentlig Gud som den Allerrærfærdigste, thi Herren, Israels Gud, du er retfærdig, af Efra 9 C. 15 v. og Esaia 45 E. 19 v. siger Gud selv: Jeg er Herren som taler Retfærdighed, som forkynder Oprigtigheder. Men vi bør og stræbe at ligne Gud deri, thi os bør at fuldkomme al Retfærdighed, siger Christus i Matth. 3 C. 15 v. og i Joh. 3 C 7 v. hedder det: Hvo som gjør Retfærdighed, er retfærdig ligesom han (nemlig Christus) er retfærdig. Men uagtet vi paa det nøyeste bør øve den udvortes og borgerlige Retfærdighed, saa ere vi dog dermed ikke retfærdige, thi al vor Retfærdighed er som et besmittet Klædebon, der er ingen retfærdig, end ikke een, men al vor Retfærdighed maae vi søge i Christo, thi vi blive retfærdiggjorte uforskyldt af hans Naade ved Forløsningen som er i Christo Jesu, af Rom. 3 C. 24 v. Naar vi stræbe efter denne Retfærdighed tillige og fornemmelig, da skal Retfærdighed og Fred kysse hverandre, da skulle Biergene bære Fred til Folket ogsaa Hovene ved Retfærdighed, Psalm 72. v. 3., da skal al Retfærdighedens og Fredens Gud give os Fred i det Aandelige

17

og Timelige, Fred med Gud, Fred med Verden og med vor egen Samvittighed, da skal det gaae os i det Timelige, som det hedder Es. 60 C. 7. v. Jeg vil gjøre at din Besøgelse skal blive til Fred, og dine Trængseler til Retfærdighed, der skal ikke ydermere høres Vold i dit Land eller Ødeleggelse og Forstyrrelse i dine Landemærker; og i der Aandelige skal han styre vore Fødder paa Fredens Vey, Luc. 1 C. 79 v. og den Guds Fred som overgaaer al Forstand, skal forvare vore Tanker og Hierte i Christo Jesu vor Herre. Pyl. 4 C. 7 v. — See saaledes vil Gud foreene vore Jordiske og Himmelske Lyksaligheder: Sandhed skat opgroe af Jordan og Retfærdighed see ned af Himlene, vi skulle paa Jordan vandre i Sandheds Veye og dyrke Gud i Aand og Sandhed, og da skal den Retfærdigste see ned af Himlene, han skal see til os i Naade og Miskundhed, og blandt anden Aandelig og Timelig tillige beskiære os Jordens Velsignelse; thi, vort Land skal give sin Grøde. Jordens Grøde er en af de vigtige timelige Lyksaligheder, Gud beskiærer dem der frygte ham, hvilket vi see i 3 Mol. 26 C. 3, 4v. hvor det hedder: dersom I holde mine Bud, da vil jeg give eder Regn i sin Tid og Jordan skal give sin Grøde, ligesaa i 5 Mos. 11 C. 13, 14 v. dersom I alvorlig holde mine Bud, da vil jeg give eder Regn paa sin Tid,

18

at du kan indsamle dit Korn og din nye Viin; heraf see vi, at Jordens Grøde er et Gode Gud lover de lydige, da derimod de Gienstridige skulle boe i det tørre, af Ps. 67. v. 7. — Nu have vi da seer, at Gudsfrygt er Grunden til vor Lyksalighed, og tillige de Lyksaligheder der ophøye dem som frygte Gud. Lader os nu henvende vor Opmærksomhed til os selv, og eftertanke om vi have gjort os værdige til de Velsignelser, som ophøye de Gudfrygtige? Retfærdigste Gud! hvor skielver ikke Erindringen ved denne Eftertanke? naar vi see et lidet tilbage og erindre den Tid, da man maatte sige som der staaer i Ordspr. 30 C. 21 & c. Et Land bevæges for tre Ting, ja for fire som det ey kan bære; for en Tienere naar han regierer og en Daare naar han bliver mæt af Brød; hvorledes blev da Gudsfrygt udøver? blev den sande Ære og Ærbarhed ey trædet under Fødder? Traadde ikke de frække Løgnens Aander med stolte Skridt paa Sandhedens Ruiner, ligesom hiin fnysende Saulus trampede paa Stephani Klæder? maatte man ey ofte i den Forvirrelse, spørge med Pilato: hvad er Sandhed? hvad var i de Dage Miskundhed? en forklædet Udyd, en ilde anvender Gavmildhed, imod Lasternes Fædre og Udydernes Døttre; men mod den sande Nødlidenhed var det; døvere end Otterslangen

mod

19

Manerens Røst. Blev ikke Retfærdigheden mishandler, baade Kirkens og Statens Fred forstyrret? o! retfærdigste Gud! vi blues ved at nævne de Overtrædelser som gjorde os mere forstyrrede end er Ninive og fuldkommen liig et Sodom! Ach Herre! om du vilde have udfaret over os i din Vrede, og hjemsøgt os efter vor Ondskabs Fortieneste, o! da havde Straffen blevet følet til de sildigste Slægter, og vore Efterkommere havde med Smerte maattet eftersige hine Israeliters Ordsprog: Fædrene have ædet sure Druer og Børnenes Tænder ømmes deraf. Ezech. 18 C. 2v. Men du langmodige Gud, du ynkedes over og saae til de faa Uskyldige iblant os; du lod det være nok at udrydde en Korah og hans Sælskab, du lod ey Straffen blive almindelig; tvertimod, da du saae at vi befriede fra Fredens Forstyrreere vendte til dig, da imodtog du os som en Fader i dine Arme, og ømmeligen afviskede de Angers Taarer, som Fredens Forstyrreere og Forbudene af din Vrede havde levnet paa vore Kinder. Grundgode Gud! aldrig kunde vi nok takke dig for din usigelige Naade; Du giver Kongen dine Domme og Kongens Søn din Retfærdighed, du velsigner os med Fred og Frugtbarhed, du udvider vore Grændser og borttager vore Plager, o! i du mætter os ret med din Velsignelse og viser, at naar vi søge dig da er du nær. O! Herre! beskieerne

20

os fremdeles, giv os Naade og Kraft at dyrke dig som vi bør! vær altid nær hos os med din Miskundhed, giv den rette Ære Baade i det Timelige og Aandelige, ifør os Retfærdigheden som et Pantser og Sandheden som et Belte, omgierde os med Freden som en Muur, see altid i Miskundhed til os af Himlene og lad din Retfærdighed i Livets Mørke gaae frem for os paa Veyen, som Ildstøtten for Israels Børn i Ørken. O! Herre! see i Naade til vore Tak-Offere ligesom til Abels Offer! Ligesom af den opstigende Taage nedkommer en frugtbar Regn, saa lad vore Bønner bønhørte igien nedregne i Velsignelser, over Kongen, hans Huns og det hele Land! See saa ville vi ikke vende tilbage fra dig, men vi ville love dig alle vore Livets Dage; thi al Himmels Hær loves Dig og Æren er din i al Evighed. Amen i Jesu Navn Amen!